

Nr 450.

Av herrar **Hage** och **Bärg** i Katrineholm, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition, nr 381, angående tillfällig lönerereglering för tjänstemän vid statens järnvägar m. m.

I Kungl. Maj:ts proposition nr 381 har föreslagits nya bestämmelser i fråga om de *kallortstillägg*, som utgå till statsbanepersonal å stationer å vissa linjer å fjärde distriktet samt till samtlig personal å det femte eller nordligaste trafikdistriktet. För vår del finna vi, vad Kungl. Maj:t härvidlag föreslagit allt för knappt tillmätt, i synnerhet med hänsyn till de penningvärden, som nu äro gällande. Till grund för vår uppfattning i denna punkt vilja vi härmed anföra några synpunkter, som tillräckligt torde motivera en höjning av kallortstillägget icke blott för statsbanetjänstemännen, bosatta inom de allra nordligaste zonerna av kallortstilläggets giltighetsområde — vilka i propositionen föreslagits till erhållande av någon förhöjning — utan även för övriga befattningshavare, som åtnjuta kallortstillägg.

För bedömande av såväl kallortstilläggets storlek som de grunder, enligt vilka detsamma lämpligen bör utgå, synes i första hand böra klargöras ändamålet med denna särskilda avlöningsförbättring, som utgår till de nordligast stationerade befattningshavare vid statens järnvägar. Av 1906 års lönekommittés betänkande (sid. 134) framgår, att kallortstillägget tillkommit för att genom den lockelse, som en högre avlöning erbjuder, underlätta rekryteringen och bibehållandet av duglig personal i dessa trakter samt att detsamma betingas lika mycket av det hårda klimatet som av de högre levnadskostnaderna därstädes. Tydligt torde emellertid vara, att detta mål ej kan vinnas, om kallortsbeloppen inom de olika zonerna tilltagas så knappt, att den merinkomst, som vinnes

genom kvarstannande i övre Norrland, ej kan locka till kvarblivande där. Det synes därför nödvändigt, att kallortstillägget tilltages så, att det verkligen erbjuder en beaktansvärd löneförbättring. Det har säkerligen en stor betydelse för rekryteringen av tjänstebefattningarna inom de nordliga trafikdistrikten, att ett lämpligt avvägt kallortstillägg finnes. Med sådana bestämmelser torde det vara större utsikt för att kunna besätta befattningarna därstädes med väl kvalificerade tjänstemän och icke med oerfarna yngre personer eller med äldre, som hava ringare utsikt till befordran inom andra verksamhetsområden eller å sydligare platser. Med ett tillräckligt tilltaget kallortstillägg vinnes säkerligen också, att det s. k. passagesystemet för Norrland med dess ofördelaktiga konsekvenser i form av ombyte och transporterande av personal fram och tillbaka ej behöver tillgripas i så stor utsträckning. Vid den nu föreliggande löneregleringen torde det därför vara väl befogat att taga hänsyn till dessa synpunkter och därefter avpassa kallortstilläggets belopp.

Personalens strävan att erhålla ett verkligt vederlag för de dyrare levnadsförhållandena och de klimatiska vedermödorna, som följa med en placering i övre Norrland, torde också vara synnerligen berättigad. Att bakom detta krav står en enhällig opinion bland de befattningshavare, som beröras av denna lönefråga, har också dokumenterats genom flerdigga framställningar till statsmakterna vid olika tidpunkter ävensom genom att frågan vid ett föregående tillfälle bringats inför riksdagen genom motion av herr Asplund i I kammaren (år 1913 motion 110), vilken bland annat påvisade som skäl för sin framställning om höjt kallortstillägg, att kallortstilläggsfrågan för motsvarande tjänstemän i Norge lösts på ett för personalen mycket mera tillfredsställande sätt än i vårt land.

Vi kunna ej underlåta att ännu en gång understryka vad 1906 års löneregleringskommitté påpekat som motiv till sitt förslag om kallortstillägg och den betydelse i rekryteringshänseende, som kommittén lade härvid. Detta motiv står fortfarande lika kraftigt kvar. Det lockande i det hitintills bjudna tillägget har dock alltjämt varit för ringa och har med åren ännu mera minskats i proportion med penningvärdets sjunkande. För rekryteringsfrågan i stort och ännu mera, då frågan gäller rekrytering i befälsgrader, föreligger just häri den allra största fara, då det nordligaste distriktet, som det här mest är fråga om, på grund av omständigheterna måste vara hänvisat att erhålla större delen av sitt befäl från sydligare landsdelar. Av tjänstemännen av högre grad äro nämligen f. n. endast cirka 20 % födda norr om distriktets södra gräns.

Huru svår rekryteringsfrågan f. n. ställer sig och huru litet 1906 års lönerегleringskommittés avsikt med kallortstillägget på grund av dess obetydlighet verkat till järnvägens egen fromma, torde följande exempel visa.

Hösten 1914 anslogs trafikinspektörsbefattningen av I klass vid 13:e trafiksektionen (Luleå) ledig. Till denna befattning anmälde sig endast 3 sökande, nämligen 2 trafikinspektörer av II klass och 1 byråassistent. Den ene av trafikinspektörerna var redan placerad inom V distriktet.

År 1917 ledigförklarades ånyo en trafikinspektörsbefattning av I klass i Luleå. Nu anmälde sig tvenne byråassistenter, men ingen trafikinspektör av II klass. Ende sökande, jämte de bägge byråassistenterna, var en redan förut i Luleå placerad trafikinspektör av I klass.

Förste stationsskrivarebefattningen i Boden anslogs ledig under januari månad d. å. Endast 4 sökande anmälde sig. Av dessa voro tvenne redan förut placerade i Boden, den tredje i Umeå. Den fjärde sökanden ägde ej ens formell kompetens. Distriktsförvaltningen kunde i förslaget till platsens besättande endast reflektera å en av de sökande och denne hade ditintills haft endast ringa kontakt med det ifrågasvarande tjänsteområdet. Ingen sökande från främmande distrikt hade anmält sig. Den ledigförklarade platsen kunde dock såsom krävande och viktig anses vara bland de mera meriterade inom tjänstegraden.

Enligt vad som framgår av Kungl. Maj:ts proposition har regeringen föreslagit, att kallortstillägget för linjen Gällivare—Riksgränsen skulle bestämmas till 480 kronor pr år med undantag för viss personal å linjen Abisko—Riksgränsen. För bandelen Polcirkeln—Gällivare med bibanor har föreslagits ett kallortstillägg av 300 kronor per år. Man kan bestämt våga påstå, att några avgörande skäl icke synas kunna finnas för så stor skillnad i kallortstillägg för bandelarna norr och söder om Gällivare. Man kan tvärtom säga i likhet med 1906 års lönerегleringskommitté (sid. 135), att något fog icke finnes för någon större skillnad i fråga om kallortstilläggets belopp emellan bandelen Gällivare—Riksgränsen å ena sidan och linjen närmast söder om Gällivare å den andra. Denna uppfattning har ock stöd av hittills vunnen erfarenhet, att personalen ofta hellre mottager förflyttning till Kiruna än Gällivare.

Det torde emellertid vara riktigt, att man utgår från att tillägget till tjänstemän, stationerade inom den nordligast belägna, den fjärde zonen, skall utgå med det högsta beloppet för att sedermera inom sydligare och mindre karga orter gradvis sjunka. Det synes då lämpligt,

att kallortstillägget för den nordligaste zonen sättes till 540 kronor per år eller 45 kronor per månad samt att tjänstemännen vid banavdelningen och maskinavdelningens ledningspersonal å linjen Abisko—Riksgränsen dessutom erhålla ett tillägg därutöver av 10 kronor per månad eller tillsammans 55 kronor per månad, vilket senare belopp begärdes för denna personal redan år 1913 i ovan nämnda av herr Asplund väckta motion. Med hänsyn till den tjänstgöring, som särskilt denna sistnämnda personal har att fullgöra ute å banlinjen, som går genom snö- och fjällregioner, torde detta sistnämnda belopp ej vara för högt tilltaget, i synnerhet som motsvarande personal i Norge uppbär ett tillägg av 630 kronor per år, vari även ingår ett högfjällstillägg av 150 kronor.

Utgående från att vid utmätandet av kallortstillägget någon större skillnad ej bör göras mellan befattningshavare å linjen Gällivare—Riksgränsen å ena sidan och linjen Gällivare—Polcirkeln med bilinjer å den andra, anse vi alltså, att tillägget för sistnämnda befattningshavare bör sättas till 40 kr. per månad, varigenom samma skillnad av 5 kronor per månad skulle bibehållas, som nu finnes och som 1906 års lönekommitté fann motiverad. Därefter böra befattningshavarne å närmast sydligare zon kunna få 30 kronor samt slutligen den sydligaste 20 kronor per månad med undantag för vissa linjer, varom här närmare skall nämnas några ord. Det torde nämligen vara olämpligt med en bestämmelse, som åstadkommer, att en befattningshavare norr om Bräcke station erhåller en avlöning, som med så högt belopp som 20 kronor per månad skiljer sig från månadsinkomsten för en befattningshavare i samma lönegrad söder om nämnda station. Därför föreslå vi, att den sista i propositionen omnämnda kallortszonen får uppdelas i två zoner, så att inom den norra kallortstillägget utgår med 20 kronor per månad och att inom den södra 10 kronor per månad fastslås som lämpligt belopp. Men dessutom anse vi, att personalen å linjerna fr. o. m. Järpen till Bräcke och fr. o. m. Lit till Östersund även borde ha fullt ut lika stor rätt till kallortstillägg som personalen å linjen Långsele—Bräcke, eftersom förstnämnda linjer ligga lika nordligt och i vissa fall nordligare än större delen av linjen Bräcke—Långsele.

Om detta förslag godtages, erhålles enligt vårt förmenande en mjukt och på lämpligt sätt fallande zonberäkning för kallortstillägget. Det förslag, som här framförts, står också i någon överensstämmelse i vissa avseenden — visserligen ej fullt och helt — med ett förslag om kallortstilläggs utgående, vilket insänts till kungl. järnvägsstyrelsen av distriktsförvaltningen vid V trafikdistriktet av statens järnvägar.

Med hänvisning till vad här anförts, vilja vi alltså hemställa,

att riksdagen, med avslag på vad Kungl. Maj:t i denna punkt föreslagit, måtte besluta, att § 12 i förslag till förnyat avlöningsreglemente för tjänstemän vid statens järnvägar skall erhålla följande ändrade lydelse:

»Dyrortstillägg — — — — — Värtan.

Kallortstillägg utgår:

för samtliga tjänstemän å bandelen från Bräcke till och med Långsele, jämte bilinjen Långsele—Sollefteå, samt linjen från och med Järpen till Bräcke samt från och med Lit till Östersund med *tio* kronor i månaden,

för samtliga tjänstemän å bandelarna från Långsele till och med Jörn jämte bilinjerna Mellansel—Örnsköldsvik, Vännäs—Umeå och Bastuträsk—Skelefteå—Kallholmen, från Järpen till och med Duved samt från Lit till och med Volgsjön med bilinjerna Jämtlands Sikås—Hammerdal och Ulriksfors—Strömsund med *tjugio* kronor i månaden;

för samtliga tjänstemän å bandelarna från Duved till Riksgränsen bortom Storlien, från Jörn till och med Haparanda jämte bilinjen Älvsby—Piteå, från Luleå till och med Polcirkeln samt från Karungi till och med Övertorneå med *trextio* kronor i månaden;

för samtliga tjänstemän å bandelen från Polcirkeln till och med Gällivare jämte bilinjerna Gällivare—Malmberget, Gällivare—Koskullskulle och Gällivare—Porjus med *fyratio* kronor i månaden;

för samtliga tjänstemän å bandelen från Gällivare till och med Riksgränsen, med undantag av tjänstemän tillhörande banavdelningen och maskinavdelningens ledningspersonal å banlinjen Abisko—Riksgränsen, med *fyratiofem* kronor i månaden;

samt för nyssnämnda tjänstemän vid banavdelningen och maskinavdelningens ledningspersonal med *femtiofem* kronor i månaden.

Dyrortstillägg och kallortstillägg skola anses tillhöra lönen.»

Stockholm den 15 maj 1918.

Ernst Hage.

A. J. Bärq.

I motionens yrkande instämma:

<i>Carl Lovén.</i>	<i>M. Chr. Jensen.</i>	<i>Carl O. Strid.</i>
<i>Olof Nilsson.</i>	<i>Helge Bäcklund.</i>	<i>Alfr. Werner.</i>
<i>Henning Leo.</i>	<i>O. W. Lövgren.</i>	<i>W. Bäckström.</i>
<i>Ant. Wikström.</i>	<i>C. O. Johansson,</i> Sollefteå.	<i>Ivar Vennerström.</i>
<i>D. Viklund.</i>	<i>Christian Ericsson.</i>	<i>P. Alb. Bäckman.</i>
<i>Petr. Bergström.</i>	<i>K. Bergström,</i> i Råneå	<i>N. E. Nilsson.</i>
<i>Carl Lindmark.</i>	<i>Eric Röing.</i>	<i>H. Hansson</i> i Mora.
<i>Ernst Eriksson,</i> Stockholm.	<i>Rikard Eronn.</i>	<i>K. J. Karlsson.</i>
<i>A. L. Johansson,</i> Trollhättan.	<i>Oscar Bogren.</i>	<i>L. A. Björklund.</i>
